

Kitabu cha Danieli - Nambari Mia Moja na Kumi na Saba

Kuhunua Sheria ya Jumapili Itakayokuja Hivi Karibuni: Uchambuzi wa Kifano wa Ishara ya Kukimbia

Jeff Pippenger
2024-03-05

Mutumia White mwene amanyisya chilamulo cha Sande ichikwika mwangu ngati “chisimiko,” chachalembedwe m’chilolelo ni ngondo syā Loma syāzingilila Yerusalemu mchaka cha 66; ndipo pakuchita ichi, akumanyisya mtundu wa wāndu wāli ni meso kangachiona, ni makutu kangapikana.

“Tweed n ajiila kuitu. Elinget aii koongei. Kiyeek che kimii ng’olyot age tugul ne bo ng’omnatet ak bo sigisiet, kichamta ai, kiwolkishek ai, amu kitinyoong’ak bo orit akobooruni tukul, ng’olyot ne kiyokto mutyo ne bo oret ne bo kibororot? Konee moo iyeyaat kotuny kut? Maiti kiibooru ago kiiyieu ng’olyot agobo kiimuchonok kotoret ng’onyii bo alak? Ortaayat, ibore ne ye kibagenge che, ata ko kimuchi messenik, ma kimuchi; ak ata ko kimuchi kutwek, ma kimuchi? Ana ng’olyot ne bo kipaapchi Baitoriat ak ng’eno ne bo mokwoneet age tugul? Ana ng’olyot ne bo kiyookto ak kipaapchi kokwet kotigot ak kotigot? Ibooishen ng’aleek che bo ng’onyii ne bo sobon ne bo kooktayiandaa, kut akobooru ai ng’onyii ne bo ng’onyii age tugul ko ng’onyii ne bo Baitoriat kikileluunyi komiechi tuguk che bo ng’onyii, ak ibore ne ye inyiing’ ko mii alak bo kibororot, bo ng’otilet, bo kebkoito, bo chamta ng’omnaten?”

“Ka na chín th̄yin, Mîrîng va chômtēhte’n inphûngna khawvelah an ngâithlâwmna bungral dîlnan an th̄at tûr leh an rosum khâwmsak tûr chu a ni tawh lo. Hun chu a hla lo va, zirlâite hmasa zâwk ang khân, kanmahni pawh hmun ruak leh mihring awm lohna hmunteah himna zawn tûrin min tîr tûr a ni dâwn a. Rom sipaiho’n Jerusalem an hual lai khân Judaia Kristiante tâna tlân chhuakna hriattîrna a nih ang bawh khân, kan ram hian pope sabbath zawm tûra thupek hmangin thuneihna a lâk chuan keimahni tâna vaukhânna a ni ang. Chutih hunah chuan khawpui liante kan chhuahsan hun a ni dâwn a, khaw te zâwk pawh kan chhuahsan hmain tlangram hmun thuk, inhnukna hmunah chenna tûra inbuatsaih lâwk a tûl ang.” Testimonies, volume 5, 464.

Mu Amerika mura umategeko y’icyumweru ari hafi kuza ni cyo kimenyetso cyo kuburira, “ko abantu bava mu migi minini, bitegura no kuva mu migi mito bakajya gutura mu ngo zitarangwamo urusaku, ahantu hiherereye mu misozi.” U-Advantisimu bwa Laodikiya ahanini ntibumenya ko ikibazo cy’amategeko y’icyumweru muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika gisohoza “ikimenyetso” kivugwa mu gitabo The Great Controversy. Gishushanywa mbere n’“ikimenyetso” cyo ku ntangiriro y’iyo myaka itatu n’igice. “Ikimenyetso” cyasohoye mu kugotwa kwa mbere kwa Yerusalemu kwabaye mu mwaka wa 66, kandi gishushanya “ibendera” rizamurwa igihe amategeko y’icyumweru ari hafi kuza.

Kuharibiwa halisi kwa Yerusalemu kulitekelezwa na Tito katika mwaka wa 70 BK, na mazingiwa ya Tito yalikuwa yamefananishwa kwanza katika mazingiwa ya Kestio ya mwaka wa 66 BK, kwa maana Yesu daima huonyesha mwisho wa jambo kwa mwanzo wa jambo. Yalikuwa ni yale mazingiwa ya mwanzo ya Kestio yaliyokuwa “ishara” ya kukimbia ambayo Yesu alikuwa ametoa, siyo mazingiwa ya Tito. Mmoja ulikuwa ni mazingiwa ya mwanzo, na mwingine ulikuwa ni mazingiwa ya mwisho.

“Mu uwononge mu Bakirisitu eyafiira mu kuzikirizibwa kwa Yerusalemi. Kristo yali amaze okuwa abayigirizwa be okulabula, era bonna abaakkiriza ebigambo bye baalindanga akabonero akaasuubizibwa. ‘Bwe muliraba Yerusalemi nga kizzingiddwako amagye,’ bwe yayogera Yesu, ‘mulyoke mumanye nga okuzikirizibwa kwakwo kunaatera. Kale abo abali mu Buyudaaya baddukire ku nsozi; n’abo abali wakati mu kyo bagiveemu.’ Lukka 21:20, 21. Abaruumi nga bakulemberwa Kesitiyo bwe baamala okuzingiza ekibuga, baalekayo mu buryo obw’ewuunyisa nga byonna birabika nga bisiimye eri okulumba amangu ago. Abo abaali bazingiddwa, nga tebakyalina ssuubi lya kuwangula mu kuziyiza, baali kumpi n’okwewaayo, awo omuduumizi w’Abaruumi n’aggyaayo amaanyi ge awatali nsonga yonna erabika. Naye obulabirizi bwa Katonda obw’ekisa bwali bulung’anya ebigenda mu maaso olw’obulungi bw’abantu be bennyini. Akabonero akaasuubizibwa kaali kawereddwa Abakirisitu abaali balindiridde, era kati omukisa gwali guweereddwa eri bonna abaali baagala okugondera okulabula kw’Omulokozi. Ebintu byafugibwa bwe bityo n’okutuusa nti newaakubadde Abayudaaya newaakubadde Abaruumi tebaasobola kulemesa kudduka kw’Abakirisitu. Kesitiyo bwe yali amaze okudda emabega, Abayudaaya nga bafuluma mu Yerusalemi baagoberera eggye lye eryali liddayo; era amaanyi gombi bwe gaali bwe gatyo nga geenyigiddemu ddala, Abakirisitu ne bafuna akakisa okuva mu kibuga. Mu kiseera ekyo ensi nayo yali eggiddwamu abalabe abaayinza okukebera okubakwata. Mu kiseera ky’okuzingiza, Abayudaaya baali bakunjaanye mu Yerusalemi okukwata Embaga ey’Ensiisira, era bwe kityo Abakirisitu mu nsi yonna ne basobola okudduka nga tewali abataataaganya. Awatali kulwa baaddukira mu kifo eky’obukuumi—ekibuga Pella, mu nsi ya Pereya, emitala wa Yoludaani.” The Great Controversy, 30.

Mwaka wa 66, kuzingirwa kwa Yerusalemu na Cestius kulitimiza “ishara” ya onyo ambayo Kristo alikuwa ameandika kwa ajili ya Wakristo wa historia hiyo; lakini kuzingirwa kwa Tito katika mwaka wa 70 BK hakukutoa “ishara” ya kukimbia. Katika kuzingirwa huko hakukuwa na Wakristo waliobaki mjini, na kuzingirwa huko la mwisho kulisababisha kuangamizwa kwa Yerusalemu; na katika kuangamizwa kwa Yerusalemu “hakuna hata Mkristo mmoja aliyeangamia,” kwa maana Wakristo walikuwa wamekimbia mwanzoni mwa historia hiyo.

“Ebusolo bw’Abayudaaya, nga bugoberera Cestius n’eggye lye, bwalumba ennyuma yaabwe n’obukambwe obw’amaanyi ennyo ne kibalabika ng’eby’okubazikiriza ddala byali byetegekedde. Abaruumi baalemererwa nnyo okudda emabega ne kibagendera bubi nnyo okweggyayo. Abayudaaya baawonawo kumpi awatali kufiirwa kwonna, era ne baddayo e Yerusalemi mu buwanguzi nga baleese omunyago gwabwe. Naye obuwanguzi buno obw’alabika obwo bwabaleetera bubi bwereere. Bwaabalunjamya omwoyo ogw’okugaana n’obukakanyavu eri Abaruumi, ogwanguwa okuleeta ennaku etategeerekeka ku kibuga ekyali kimaze okusalirwa omusango.”

“Likulu lukatisha alu makulupusho laya lwawile pa Yerusalemu apo kutungulula kwa kusungwa kwatendekwe kabili na Tito. Musumba wasungiwile pa nshita ya Pasaka, apo mamiliyoni ya Bayuda baongene munda mwa bipango byaluko.” The Great Controversy, 31.

Kuva Mutambiko wa Vibanda katika mwaka wa 66 hadi Pasaka katika mwaka wa 70 ni miaka mitatu na nusu, ambayo kwa unabii ni siku elfu moja mia mbili sitini. Tangu mwaka wa 66 hadi mwaka wa 70, Roma ya kipagani ililikanyaga patakatifu na jeshi, kama vile Roma ya kipapa ilivyolikanyaga mji mtakatifu kwa miezi arobaini na miwili tangu mwaka wa 538 hadi 1798.

Lakini ua ulio nje ya hekalu uuache, wala usiupime; kwa maana umepewa Mataifa; nao watawanyaga mji mtakatifu kwa muda wa miezi arobaini na miwili. Ufunuo 11:2.

Roma ya kipagani na Roma ya kipapa yote mawili yaliukanyaga Yerusalemu kwa siku elfu moja mia mbili sitini (miaka), hivyo kuonyesha kwamba Roma ya kisasa ingeikanyaga Yerusalemu ya kiroho ya siku za mwisho kwa kipindi cha kiishara cha siku elfu moja mia mbili sitini. Kipindi hicho cha kiishara kingeanza katika sheria ya Jumapili itakayokuja upesi nchini Marekani, wakati jeraha la mauti litakapopona.

Nuko mbona kimwe mu mitwe yayo nk’aho cyakomerekejwe kugeza ku rupfu; ariko igikomere cyayo cyica kirakira: kandi isi yose itangazwa n’iyo nyamaswa iragikurikira. Baramya n’ikiyoka cyahaye iyo nyamaswa ubutware: kandi baramya iyo nyamaswa, bavuga bati: Ni nde uhwanye n’iyo nyamaswa? ni nde wabasha kurwana na yo? Nuko ihabwa akanwa kavuga ibikomeye n’ibitutsi byo gutuka Imana; kandi ihabwa ububasha bwo kumara amezi mirongo ine n’abiri. Ibyahishuwe 13:3–5.

Miyezi ya kinabii arobaini na miwili ya mateso ya upapa ndiyo “saa” ya pambano la sheria ya Jumapili. Hiyo “saa” huanza kwa “ishara” (bendera), na kuishia kwa “ishara.” “Ishara” ya bendera katika sheria ya Jumapili itawafanya Wakristo wowote watakaokuwa bado katika Babeli wakimbilie kwenye mlima mtukufu mtakatifu ambao umeinuliwa juu ya vilima vingine.

Ne mu miku ya nsuka, ngolo ya inzo ya Mfumu yikufikama na zulu ya bangumba, mpe yikatambulwa kuluta bangundu; mpe makanda yonso makuyila kuna. Bantu mingi bakwenda mpe bakatuba nde: Beno, bika twenda na ngumba ya Mfumu, na inzo ya Nzambi ya Yakobi; mpe yandi akulongisa beto banzila na yandi, mpe beto takwenda na banzila na yandi; sambu nsiku yikubasika na Siona, mpe ndinga ya Mfumu na Yerusalemi. Yisaya 2:2, 3.

Muka ku madolobha ngesikhathi somthetho owawuphoqeleta ukukhulekelwa kweSonto wawufanekiselwa kokubili ukubaleka kwamaKristu ngonyaka ka-66, kanye nokubaleka kwebandla ngonyaka ka-538 elabalekela ehlane.

Ū jin jî ber bi çolistanê revî, li wir cîhek ji aliyê Xwedê ve ji bo wê hatibû amadekirin, da ku li wir hezar ū du sed ū şêst rojan wê bixwinin. Peyxama Yûhenna 12:6.

Ukucekelwa phansi kweJerusalema kusukela ekuvinjezelweni kokuqala kuze kube sekugcineni kwathatha iminyaka emithathu nengxenye, kodwa umlayezo wesixwayiso wokubhujiswa okuzayo wanikezwa iminyaka eyisikhombisa, iminyaka emithathu nengxenye ngaphambi kokuvinjezelwa kokuqala neminyaka emithathu nengxenye emva kwalokho.

“Amatangazo yose yatanzwe na Kristo yerekeye kurimbuka kwa Yerusalemu yasohoye uko yakabaye kose. Abayahudi biboneye ukuri kw’amagambo ye yo kuburira ngo: ‘Igipimo mugesha ni cyo muzagererwamo namwe.’ Matayo 7:2.

“Ehire n’ebiyuunye byalabika, nga bitegeeza akabi n’okuzikirira. Mu makkati g’ekiro, omusana ogutali gwa bulijjo gwakya ku yeekaalu ne ku kyoto. Ku bire ebiwali ku bbugwanjuba bw’enjuba ne balaba ebifaananyi by’amagaali n’abasajja b’olutalo nga bakunjanira ku lutalo. Bakabona abaweereza ekiro mu watukuvu baatiisibwa amaloboozi ag’ekyama; ensi n’ekankana, era ne kuwulirwa amaloboozi amangi nga googerera waggulu nti: ‘Tugende okuva wano.’ Omulyango omunene ogw’ebuvanjuba, ogwali muzito nnyo ne kiba nga tekisoboka kuggalwa wabula abasajja nga amakumi abiri, era ogwali gusibiddwa emiggo eminene egy’ekyuma egyali gisimbiddwa munda ddala mu lubalaza olw’amayinja amakaluba, gwaggulwawo ekiro wakati, nga tewali kirabika ekyaguggulawo.—Milman, The History of the Jews, ekitabo 13.”

“Kwa myaka saba umuntu yaramaze aduga kandi amanuka mu mihanda ya Yerusalemu, atangaza imibabaro yari igiye kuza kuri urwo rurembo. Ku manywa no nijoro yaririmbye indirimbo y’icyunamo ikomeye ati: ‘Ijwi riturutse iburasirazuba! ijwi riturutse iburengerazuba! ijwi riturutse mu muyaga ine! ijwi rirwanya Yerusalemu kandi rirwanya urusengeri! ijwi rirwanya abakwe n’abageni! ijwi rirwanya abantu bose!’—Ibid. Uwo muntu w’igitangaza yarafunzwe kandi arakubitwa ibiboko, ariko nta kirego cyavuye ku munwa we. Ku gutukwa no guhohoterwa yasubizaga ibi byonyine ati: ‘Mubabaro, mubabaro kuri Yerusalemu!’ ‘mubabaro, mubabaro ku bayituyemo!’ Gutaka kwe kwo kuburira ntikwahagaze kugeza ubwo yiciye mu kugotwa k’umurwa yari yarahanuye.” The Great Controversy, 29, 30.

Mu 70, kubongomela kwa nsuka kwa Yerusalemi ya solo kwavandaminyina na “bidimbu ne mambu ya kukemisa” yina yatalusaka “mpasi mpe libebi.” “Bidimbu” ya ke pesa lukebisu yatalakanaka bamvula tatu na ndambu na ntawala ya nkumbama ya ntete mpe na kati ya bamvula tatu na ndambu yina memaka na kubongomela yango. “Bidimbu” (na buvwandu) yina yatalusaka kubongomela yina ke kwiza, yina ve “kidimbu” ya lukebisu ya kukima, kansi zolasaka nsamunye ya nsuka ya pene-pene ya ntangu ya ngemba ya lufundusu.

Mu kupondwa kwa Yerusalemu wa kiroho tangu 538 hadi 1798, “ishara” ya onyonyi la kukimbia ilikuwa wakati chukizo la uharibifu lilipoonekana, wakati “yule mtu wa dhambi” “alipofunuliwa,” kama “mwana wa upotevu; Apingaye na kujiinua nafsi yake juu ya kila kiitwacho Mungu, au kiabudiwacho; hata yeye kuketi ndani ya hekalu la Mungu kana kwamba ndiye Mungu, akijionyesha mwenyewe ya kuwa yeye ndiye Mungu.”

Na, basi, mtakapoliona chukizo la uharibifu, lililonenwa na nabii Danieli, limesimama mahali patakatifu, (asomaye na afahamu.) Mathayo 24:15.

Munhoro apo vaKristu vomondoro iyoyoyi vakaziva “chiratidzo” ichocho, vakatizira murenje kwamakore ane zviuru chimwe nemazana maviri namakumi matanhatu.

“Abali abenda okuba abeesigwa kyabeetagisa okulwana okw’amaanyi ennyo okuyimirira nga banywevu okulwanyisa obulimba n’ebivve eby’ekivume ebyali byebikkiddwako ebyambalo

eby'obwa kabona ne biyingizibwa mu kkanisa. Bayibuli teyaakkirizibwa ng'omutindo gw'okukkiriza. Enjigiriza ey'eddembe ly'eddiini yayitibwa obukyamu, era abagiwagira baakyayibwa ne basibirizibwa.”

“Nyima nyuma ya pambano refu na kali, waaminifu wale wachache waliamua kuvunja ushirika wote na kanisa lile lililoasi ikiwa bado lingekataa kujitoa katika uongo na ibada ya sanamu. Waliona kwamba kujitenga kulikuwa hitaji lisiloepukika kabisa ikiwa wangetii neno la Mungu. Hawakuthubutu kuvumilia makosa yenye kuleta maangamizi kwa nafsi zao wenyewe, wala kuweka mfano ambao ungehatarisha imani ya watoto wao na watoto wa watoto wao. Ili kupata amani na umoja walikuwa tayari kufanya ukubali wowote unaopatana na uaminifu kwa Mungu; lakini waliona kwamba hata amani ingenunuliwa kwa gharama kubwa mno ikiwa kwa kutoa dhabihu kanuni. Ikiwa umoja ungepatikana kwa njia ya kupatana kwa gharama ya kweli na haki, basi na kuwepo tofauti, naam, hata vita.” The Great Controversy, 45.

Okwegera ku nkomerero y'emyaka lukumi mu bibiri mu nkaaga egy'okuyigganyizibwa okw'obwa papa, waaliwo “obubonero” (mu bungi); era nga bwe kyali ku “bubonero” obw'oku nkomerero y'ennaku lukumi mu bibiri mu nkaaga Rooma ey'abapagaani lwe yalinnya Yerusalemi ey'amazima, obubonero obwo tebwali bubonero bwa kudduka.

“Muokoli uha ibimenyetso by'ukuza kwe, kandi ibirenzeho, akena igihe ikimenyetso cya mbere muri ibyo kizabonekera: ‘Ako kanya nyuma y'amakuba y'iyi minsi, izuba rizijima, kandi ukwezi ntikuzatanga umucyo wako, n'inyenyeri zizahanuka zive mu ijuru, kandi ubushobozi bwo mu ijuru buzanyeganyezwa: maze ni bwo ikimenyetso cy'Umwana w'umuntu kizaboneka mu ijuru: maze ni bwo amoko yose yo mu isi azarira, kandi bazabona Umwana w'umuntu aza ku bicu byo mu ijuru afite imbaraga n'ubwiza bwinshi. Kandi azohereza abamarayika be bafite ijwi rikomeye ry'impanda, na bo bazateranya intore ze bazikuye mu miyaga ine, uherye ku mpera imwe y'ijuru ukageza ku yindi.”

“Di dawiya persegisiyona mezin a papal de, Mesîh ragihand ku rojê were tarîkirin, û heyv jî ronahiya xwe nede. Piştî wê, stêrk ji ezmênan dê bikevin. Ê Ew dibêje, ‘Ji dara hêjîr hînbibin: Gava şaxê wê hîn nerm be û pelan derxe, hûn dizanin ku havîn nêzik e: wisa jî hûn, gava hûn van hemû tiştan bibînin, bizanin ku Ew nêzik e, heta li deriyan.’ Metta 24:32, 33, margin.”

“Kristo amepeana ishara za kuja Kwake. Yeye atangaza kwamba twaweza kujua wakati yuko karibu, naam, mlangoni kabisa. Yeye asema kuhusu wale wazionao ishara hizi, ‘Kizazi hiki hakitapita kamwe, hata mambo haya yote yatakapotimizwa.’ Ishara hizi zimekwisha kuonekana. Sasa twajua kwa hakika ya kwamba kuja kwa Bwana kumekaribia. ‘Mbingu na nchi zitapita,’ asema, ‘lakini maneno Yangu hayatapita kamwe.’” The Desire of Ages, 631, 632.

“Ngaakhang khat sum ngaah Jerusalem a kakei theih” uih papal Rome in a tawp ding ciangin, “limciimte” khatpeuh a om a, tuate in Christ hongpaihna leh Millerite tangthu honglutna kilat sak hi. Millerite tangthu pen ni nunungte ah a lettermau dong in kizui kik ding hi. Tua “limciimte,” “papal thuunghahna lianpi tawpna” ah kilangte, kum 66 pan 70 sungin pagan Rome in Jerusalem a kakei theih kum thum leh ngaah khat tawpna ah kilang “limciimte” in ana lim kholsa ahi hi. Tua hi

a, thu theisiamtu nih tungah kinga in, tuaa khang lianpi ling cing ciangin kaisang sak a om “ensign” pa limciim khat om ding a, tua pen Rome thar tangthu sungah taimang dingin vauhilhna limciim ahi ding hi; tua banah, ni nunungte ah Rome thar in thuunghahna hun a tawp ciangin hongpiang ding “limciimte” tampi zong om ding hi.

Twakwendelea no kusoma uku mu nkoranyiko walondapo.

ناتۆخ هل ناتاگای: بتاده هی هون در کرا داگای مهی حیسم ادیوهل. هون نئوخب اقۆل ی ۲۱ یریئواچ وهی و، نئیرکب سروق نایژ مهی یناکهمخ و یتسم و ندر اوخرۆز مبی زیگره ناتناکهل د کهن، تئیب یووړ رهسل هل مک ادهن او هی وومه رهسل مبی تئید کئواد کهو مکنوچ. تئیب ادناتر مسمبی یتسن ازان مبی دژۆر یی هتسیاش مبی وکات، نهمکب ژئون مشی مه و نهکب یریئواچ متاو مک. نئج هتشی ن یوهز وومه «نتسموب قورم یروک مدهر مبهل و، نبهه هک نبب راگزرناتش مهی وومه هل یوهی ۆب نئردری مژب» (Luke 21:34–36).

“Isikhathi sethu sibonisa ukuthi izimpawu zezikhathi ziyagcwaliseka emhlabeni wethu, kodwa amabandla ngokuvamile amelwe njengalalayo. Asiyikuxwayiswa yini yisibonelo sezintombi eziyiziwula, ezathi lapho kufika isimemezelo esithi, ‘Bhekani, umkhwenyana uyeza; phumani niyomhlangabeza,’ zafica ukuthi azinamafutha ezibanini zazo na? Kwathi zisaya ukuthenga amafutha, umkhwenyana wangena emkhosini womshado kanye nezintombi ezihlakaniphileyo, umnyango wasuvalwa. Lapho izintombi eziyiziwula zifika endlini yomkhosi, zamukelwa ngokwenqatshwa ezingazange zikulindele. Inkosi yomkhosi yamemezela yathi, ‘Anginazi.’ Zasala zimi ngaphandle emgwaqweni ongenalutho, ebumnyameni bobusuku.” Manuscript Releases, umqulu 15, 229.